A honvéd özvegye.

Ballada.

Csatába ment az ifjú honvéd,
Kemény, véres volt a csata;
Tengernyi néppel küzdve megtört
A felkelők ~~csekély~~ kicsiny hada.
De, megtartá a tért hol az nap
Élet-halálra ütközött:
Mert ott esett el mind a téren,
A honvéd is azok között.

Ott fekűdt a haldoklók közt –
Nehéz két sebbel keblén
Két seb.... mind a kettő halálos
Egyik jobb másik balfelén.
Nyilt, éktelen, mély, iszonyú, de
Már fájdalom nélkül <u>amaz</u>
A <u>másik</u> ámbár láthatatlan
Gyötrőbb ..... mert a szívben van az.

„Nem volna énnekem siralmas"
Az ifjú felnyög, felkiált –
„Rövid életemre koszorúnak
Feltenni a dicső halált,
'S panasz nélkül fetrengenék itt
Ha eltiport testemen át
Diadalra száguldanának
A harczi fujó paripák.

Ha bugyó vérem hullatására
Érezted, oh te drága hon
Nem ered volna olly hiába
Mult jegy öszedölt romokon,
Ha áldozat gyanánt esém el,
De nem mint siri áldozat
Melly vérrel önti bár meg a sirt
Bérje életet nem ad.

És enyhe volna e kő alattam
Ez a halál vetette ágy,
Ha láthatnám meg egyszer őket,
Kikért ez a sziv élni vágy,
Ha vig álomba csokolhatná
a hű nő e bágyadt szemet
Miután egy búcsú pillanattal
Meglátttam őt és gyermekemet.
„Isten hozzád lelkem fiacskám
Bús téli fán kis árva lomb
Játéka minden fergetegnek
Mely gyenge ágaidon szont
Isten veled hölgy! … oh te nem rég
Menyasszony és már özvegyem
Mert oly soká nem élek, mint fog
szerelmem égni szivedben… ?"
Szólt a sohaj elhunyt az ifjú
Egyedül – ágyi nép között
Bajtársi meg látták elesni
Nem már midőn elköltözött:
Széles nehéz sötét szárnyaival

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Miként egy óriás madár,
Árnyazta be a vérmezőt egy
Homályos felleg .... a halál.
És a feledség mint sulyos köd
Borult a völgyre vastagon,
Elkerde a harcznos enyészet
Rombolni a halottakon.
Nem is meri többé meg a nő
Férjét — az apa nem fiát,
Rokonért rokon, mátkáért mátka
A tért hiában futja át.
De a két értelmű halálnak
A kopra hir is kötve hitt,
Sokáig várta sok beteg szív
A harczból vissza kedvesit.
A honvéd ifju hölgye is várt....
Napról napra kikérdezett
Mind en madárt minden fellhőt mely
A harczmezőről érkezett.
Minden nap éledt, minden este
Kihult szivéből a remény;
Viselte már a hervadás bút
Arczán — nem még a gyászt mezén;
Majd felvevé a bánatos mezt
És .... arcza rozsafén leve;
Ő is azokhoz lön hasonló
Kiknek „szép özvegy" a neve.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Mint a virághoz mely kitárta
Kelyhét a méhek és lepék,
Gyűlvén hozzája, szép imádók
Kinzillott szivét meglepék
Azután szellőt is madárt is
Még sürgetőbben vallatá
S midőn a mit várt bizonyossá lőn
Kezét más ifjúnak adá.

Feledte a feledhetetlent
S midőn a nászi vigalom
Beálla, szive síma volt már,
Mint rég eldűlt ó sírhalom;
Mellyen az élők gyönyörére
Hímes virágos fű terem....
De már alant, porában a port
Rég elenyészté a verem

Víg a menyegző, cseng a jó kedv
Hullámzik a dal és zene,
Sugár gyanánt leng a menyasszony;
Hódít, varázsol kelleme.
Künn rémes éjfél átkozódik
Fú sír dühében a vihar
Benn az öröm jár tört kehelylyel
A zene szól a tánc szilaj.

Egyszerre mint éj a villámtól
Megnyilatkozik a terem,
Küszöbjén sárga, véres arczal
Megáll a honvéd hirtelen.
A vigadók egymásra néznek

Rémülve felsikolt a hölgy
Alatta mint mélységes örvény
Indul, forog, süllyed a föld.
—
„Ne félj ne rettegj a hivatlan
Vendég miatt ó szép ara!"
Igy búg – honvéd baráti de
Komoly, ünnepies szava.
„Ne reszkess a férjtől, ki férjed
Körében im meglátogat,
Nem fogja visszakövetelni s
Se szivedet se jobbodat
—
Jöttem hogy a mit sejte a hir
De nem láttak tanú szemek,
A mit te hinni úgy siettél
Halálomról meggyőzzelek.
Igen mi elváltunk, szabad vagy.
Enyém a sir, tied a jog;
Mert a halottak nem szólnak
S én azok körül vagyok.
—
Eldobtad a tiszteletes gyászt
Korán veted el azt – korán
Meglehet a gyász néha – néha
Emlékeztetett volna rám.
És eldobád, hajh mint családom!
Azt is a minél egyebet
Alig szerettél bennem egykor
Hiu bálványod.... nevemet.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

De nem vádollak.... oh e vádat
Inkább magamra emelem
Annyi őszinte érzeményért
Mit eltékozla keblem,
Annyi reményért melly csalárd lőn
És annyi esztelen hitért,
Szerelmemért melly végtelen volt
És íme most itt van *mit ért* ?

Élj boldogul .... ez könyű annak.
Ki mint te olly hamar feled—
Még egy rövid szó gyermekemről
Aztán hölgy Isten veled:
Légy anyja és nem mostohája,
Nehogy eljőjjek egy napon
És elvezessem kezén fogva
Őt is oda *hol* én lakom !...

Víg a menyegző, cseng a jó kedv
Szól a zene, a tancz szilaj;
Künn rémes éjfél átkozódik
Fú, sír, dühében a vihar.....
Mi elrémíté a menyasszonyt
Nem volt egyébb mint *képzelet*
Mosolygva nyújtja karját tanczra
Aztán feled, feled, feled....

Arany János.

Csorat.

MTAK 29/1951